

Handläggare/Motsvarande
Linda Rasmussen
Biträdande föreståndare för Enheten för polisiärt arbete &
polisutbildningen
Linda.Rasmussen@mau.se

Fakultet/Motsvarande
Fakulteten för hälsa och samhälle

Remissyttrande över SOU 2024:1 "Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier"

Bakgrund

Malmö universitet har beretts möjlighet att yttra sig angående remiss från Justitiedepartementet om utredningen Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1).

Beslut

Rektor beslutar att ställa sig bakom bifogat yttrande.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande rektor Mats Edenius efter föredragning av universitetsjuristen Henrik Wiebe. I beredningen av ärendet har universitetsadjunkt Linda Rasmussen deltagit. Närvarande vid beslutet finns i särskild förteckning.

Mats Edenius

Ställföreträdande rektor

Expedieras

DL-Mau-Beslut

Regeringskansliet

Handläggare
Linda Rasmussen
Biträdande föreståndare för Enheten för polisiärt arbete &
polisutbildningen
Linda.Rasmussen@mau.se

Remissyttrande över SOU 2024:1 "Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier"

Allmänt

Malmö universitet anser att utredningens förslag överlag är positiva och innebär angelägna straffskärpningar och utvidgningar av det straffbara området.

Malmö universitet delar utredarens bedömning att de i utredningen benämnda alternativa författningsförslagen framstår som obehövliga, utom såvitt gäller förslaget om att stärka sekretesskyddet för polisstudenter, se kommentaren nedan.

Ändringar i brottsbalken

Allmänna synpunkter

De föreslagna utvidgningarna av det straffbelagda området är enligt Malmö universitets uppfattning överlag ändamålsenliga. Malmö universitet uppfattar det som positivt att fler gärningar faller under allmänt åtal.

Malmö universitet ställer sig bakom samtliga föreslagna straffskärpningar.

Den språkliga förändringen från "i myndighetsutövning" till "vid" myndighetsutövning är positiv eftersom den torde innebära en viss utvidgning av det straffbara området.

Beträffande de språkliga förändringarna från "förgripelse mot tjänsteman" till "angrepp mot tjänsteman" samt från "förgriper" till "angriper" finns en viss reservation, se kommentaren till 17 kap. 2 § brottsbalken nedan.

Specifika synpunkter

När det gäller de specifika brottsbalksbestämmelserna har Malmö universitet följande synpunkter.

4 kap. 4 b § brottsbalken

Malmö universitet anser att det är positivt att de brottsliga gärningar som beskrivs i 17 kap. brottsbalken inkluderas i straffbestämmelsen.

17 kap. 1 § brottsbalken

Samtliga utvidgningar av det straffbara området är positiva. Angående begreppen ”förgriper” och ”angriper”, se kommentaren till 17 kap. 2 § brottsbalken.

17 kap. 2 § brottsbalken

Utvidgningen av det straffrättsliga skyddet till att omfatta även närstående är positivt. Detsamma gäller även utvidgningen i tid.

Malmö universitet saknar emellertid ett resonemang om vad ändringen från begreppen ”förgripelse mot tjänsteman” till ”angrepp mot tjänsteman” innebär rent språkligt. Detsamma gäller ändringen från ”förgriper” till ”angriper” som föreslås ske genomgående i 17 kap. Att det skulle vara en modernisering utan ändring i sak, vilket torde avses, framstår inte som självklart, särskilt inte om man jämför de två begreppen/orden i Svenska Akademiens ordlista.

Förgripelse får anses vara ett vidare begrepp än angrepp. Att bestämmelsen enligt förslaget ska kunna omfatta alla brottsliga gärningar som inte utgör våld, hot eller förolämpning samt även vissa otillbörliga gärningar talar för att rubriceringen förgripelse mot tjänsteman ska behållas. Det skulle också markera en tydlig skillnad mellan 1 och 2 §§.

Om ”förgripelse mot tjänsteman” står kvar, så bör inte heller ordet ”förgriper” genomgående tas bort i 17 kap. och ersättas av ”angriper”.

Bestämmelsen är lång och svårläst.

17 kap. 3 § brottsbalken

Malmö universitet ställer sig positivt till införandet av det nya brottet. Det kan dock befaras att bestämmelsen leder till tillämpningsproblem när det gäller att avgränsa det brottsliga området.

17 kap. 5 § brottsbalken

Utifrån sin verksamhet hade Malmö universitet gärna sett att lagtexten i bestämmelsens andra stycke även hade omfattat 17 kap. 3 § brottsbalken. Skälet härtill är de senaste årens rapporter om att utbildningspersonal har utsatts och alltjämt utsatts i allt större utsträckning, inte bara för våld och hot, utan även för kränkande beteenden i form av t ex nedsättande uttalanden eller förödmjukelser. Forskning visar att dessa beteenden ofta uppvisas i digitala kanaler.

Vår bedömning är att det finns en utsatthet inom högskolan särskilt i samband med examination, till exempel vid själva examinationen eller när betyget tillkännages.

Mot bakgrund av det anförda framstår det som önskvärt att även utbildningspersonal får ingå i kategorin som ska skyddas mot förolämpningar enligt den nya bestämmelsen i 17 kap. 3 § brottsbalken.

Angående begreppen ”förgriper” och ”angriper”, se kommentaren till 17 kap. 2 § brottsbalken.

Ändringar i förvaltningslagen och skatteförfarandeförordningen

Malmö universitet ställer sig positivt till att möjligheten att utelämna namn i vissa underrättelser om beslut införs.

Alternativt författningsförslag om att stärka sekretesskyddet för polisstudenter

Malmö universitet är ett av fem lärosäten som på uppdrag av Polismyndigheten bedriver grundutbildning till polisman.

Malmö universitet anser att det finns skäl som talar för ett stärkt sekretesskydd för polisstudenter. Polisanställdas personuppgifter är av säkerhetsskäl rutinmässigt sekretessbelagda. För polisstudenters personuppgifter råder i stället offentlighet som huvudregel. Med den rapportering som finns idag om hur kriminella krafter hittar vägar för att infiltrera olika myndigheter torde det vara angeläget att stärka sekretesskyddet för polisstudenter. En mycket stor majoritet av dem som har blivit antagna till polisutbildningen kommer ju att arbeta som poliser eftersom de har blivit särskilt rekryterade härför.

Ett stärkt skydd för polisstudenter skulle kunna förhindra eller i vart fall försvåra kartläggning av och påverkanskampanjer mot framtida polisanställda under studietiden.

Det framgår av utredningen att det alternativa förslaget skulle kunna ha en brottsförebyggande effekt samt att kostnaden för att implementera bestämmelsen skulle kunna rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Även detta talar för ett stärkt skydd.